

REPUBLIKA HRVATSKA

PUČKI PRAVOBRANITELJ

Broj: P.P.R.-13-2-65/17-7-2

Zagreb, 20. ožujka 2017.

MINISTARSTVO PRAVOSUĐA

gospodin Ante Šprlje, ministar

10000 ZAGREB

Ulica grada Vukovara 49

Predmet: Prijedlog zakona o zaštiti osoba od nasilja u obitelji
- mišljenje, daje se

Poštovani gospodine Šprlje,

Nakon što smo pažljivo razmotrili Prijedlog zakona o zaštiti osoba od nasilja u obitelji (u daljnjem tekstu: Prijedlog zakona), koji je bio upućen na prvo čitanje u Hrvatski sabor, te nakon rasprave na sjednici saborskog Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina i sjednici Odbora za zdravstvo, dajemo Vam sljedeće mišljenje.

Podržavamo namjeru da se unaprijedi zaštita žrtava obiteljskog nasilja te u tom smislu posebice predložimo propisivanje posebnog senzibiliteta prema žrtvama nasilja u obitelji koje su posebno ranjive zbog svoje dobi, budući da u predloženom zakonskom tekstu nije dovoljno razvidno uvažavanje specifičnosti žrtava nasilja koji su starije životne dobi. Ujedno se očitujemo i glede horizontalnih odredbi koje se odnose na sve žrtve nasilja u obitelji.

Članak 6.

Kada su žrtve obiteljskog nasilja osobe starije životne dobi, vrlo često su počinitelji osobe koje o njima svakodnevno skrbe i o kojima su starije osobe ovisne. To je i jedan od razloga

zašto i starije osobe rjeđe prijavljuju obiteljsko nasilje, jer bez pružatelja njege vrlo često ne mogu ostati u vlastitom domu te moraju biti smješteni u instituciju. Iako smo svjesni mogućih troškova, predlažemo razmisliti o rješenju da se u članku 6. propiše obveza nadležnim tijelima socijalne skrbi da žurno, po saznanju obavijesti o počinjenju obiteljskog nasilja prema starijoj osobi, osiguraju mogućnost pružanja socijalnih usluga u vlastitom domu, kako bi se žrtvi starije životne dobi omogućio ostanak u vlastitom domu.

U članku 6. u stavku 1. u 1. točki stoji da žrtva ima pravo na pristup službama za potporu žrtvama nasilja u obitelji. Iz same zakonske odredbe niti iz njezinog obrazloženja nije potpuno razvidno koje su to sve službe. Iako iz obrazloženja Prijedloga zakona proizlazi kako je riječ o službama za podršku žrtvama koje su ustrojene u RH i djeluju unutar pravosudnog sustava, takvu službu nemaju svi sudovi u RH, pa se postavlja pitanje što je sa područjima na kojima nadležni sudovi nemaju takvu službu, međutim postoje i druge nezavisne organizacije koje pružaju takvu potporu. Stoga predlažemo da se odredba Prijedloga zakona u članku 6. stavku 1. točki 1. dopuni na način da se propiše pravo žrtve na obavijest o službama za potporu žrtvama koje djeluju na području njezinog prebivališta ili boravišta odnosno pravo na obavijest o najbližoj dostupnoj službi za potporu žrtvama, kako onima koje djeluju na sudovima, tako i nevladinim organizacijama.

Vežano uz točku 6. i točku 9., smatramo da se svim žrtvama, bez odgode, mora osigurati relevantna informacija o ukidanju, zadržavanju ili bijegu okrivljenika, kao i o radnjama poduzetim povodom njene prijave i ishodu postupka, neovisno o njenom zahtjevu. Stoga predlažemo da u točki 6. žrtvi bude zajamčeno „pravo da bez nepotrebne odgode bude obaviještena o ukidanju, zadržavanju ili bijegu okrivljenika te stavljanju izvan snage odluke o izricanju zaštitnih mjera i ukidanju mjera opreza koje su određene radi njene zaštite ili otpuštanju osuđenika s izdržavanjem kazne zatvora“

Isto tako, u točki 9. žrtvi treba osigurati „pravo na obavijest nadležnih tijela o radnjama poduzetim povodom prijave i ishodu postupka“, dakle neovisno o njenom zahtjevu.

Radi sprječavanja sekundarne viktimizacije i dodatnog traumatiziranja žrtve obiteljskog nasilja, koja je često i u nekom odnosu ovisnosti od počinitelja, predlažemo propisati obvezu nadležnih tijela da se osiguraju uvjeti za izbjegavanje kontakata žrtve obiteljskog nasilja s počiniteljem i to prije i tijekom postupka. Iako smo svjesni mogućih troškova, u točki 12. navedenog članka predlažemo brisati riječi: „kada su za to osigurani uvjeti“.

Članak 7. stavak 1.

Predlažemo da predlagatelj propisa ponovno razmotri propisivanje ovakve obveze u kontekstu povjerenja koje žrtva ima prema instituciji, uključujući primjerice pravobraniteljske institucije, ili udruzi kojoj se obraća. Naime, u trenutku kada se žrtva nasilja u obitelji obraća za pomoć instituciji ili udruzi za pružanje psihološke, socijalne ili druge pomoći, treba imati u vidu da postoji mogućnost da ona u tom trenutku možda iz različitih razloga još ne želi ili još

nije spremna nositi se s prekršajnim postupkom. U tom smislu, ukoliko žrtva zna da je djelatnik takve institucije ili udruge u obvezi prijaviti prekršaj, možebitno će odustati od traženja pomoći. Moguće da joj je, u prvom trenutku, potrebna psihološka i druga pomoć ili traži savjet, odnosno može biti, ovisno o kontekstu slučaja, potrebno prvo žrtvu osnažiti za nošenje sa (eventualnim budućim) prekršajnim postupkom i njezinom procesnom ulogom svjedoka i oštećenika. Stoga smatramo da je, kada je riječ o žrtvi prekršaja, za razliku od žrtve kaznenog djela, otvoreno pitanje da li bi za prijavu nasilja u obitelji nadležnim tijelima od strane osoba koje u svom radu dolaze u kontakt sa žrtvama nasilja u obitelji, trebalo osigurati pristanak punoljetne i poslovno sposobne žrtve toga nasilja.

Članak 10.

Mišljenja smo da bi se ovim zakonom trebali urediti i pojedini oblici obiteljskog nasilja koji su specifični i odlikuju se nečinjenjem, kao što je, primjerice „zanemarivanje potreba starije osobe“. Tu se konkretno radi o zanemarivanju potreba starijih osoba od strane članova obitelji koji imaju zakonsku obvezu njihovog uzdržavanja ili žive s njima u zajedničkom kućanstvu. Primjerice, ovo bi bio slučaj kada je starija teže pokretna osoba ostavljena sama tijekom cijelog dana, ne vodi se briga o tome uzima li potrebne lijekove i u količini koja je propisana, ne daje joj se redovito hrana i voda i slično. Pri tome se ne radi o onim ponašanjima koji svojim intenzitetom predstavljaju zanemarivanja propisana Kaznenim zakonom.

Detaljniji opis pojedinih oblika obiteljskog nasilja zasigurno doprinosi njihovom lakšem prepoznavanju, kako od strane žrtava tako i od strane društva, uključujući i one koji moraju prijaviti počinjenje nasilja u obitelji po službenoj dužnosti (trenutno prema prijedlogu, bez pristanka žrtve) te ujedno doprinosi i preventivnom učinku ovoga zakona. Stoga smo mišljenja da bi opise pojedinih oblika trebalo dopuniti.

Članak 22.

Nejasni su i nelogični kriteriji po kojima su određivane novčane i zatvorske kazne u članku 22.

Novčana kazna od 1000,00 kn koja je propisana stavkom 1. izrazito je niska te je upitan njen odvraćajući učinak.

Nadalje, u naprijed naznačenom kontekstu osoba starije životne dobi, mišljenja smo da bi upravo radi posebne ranjivosti tih osoba bilo nužno iste uvrstiti u posebno zaštićene žrtve na način da bi u odredbi članka 22. stavka 5. Prijedloga zakona, kojom se propisuje kvalificirani oblik prekršaja (ukoliko je isti počinjen na štetu djeteta ili osobe s invaliditetom), trebalo propisati i počinjenje prekršaja na štetu „osobe posebno ranjive zbog njezine dobi“. Naime, i osobe koje su, kao posljedica slabije fizičke i psihičke moći uslijed svoje životne dobi, ovisne o osobama iz svojeg obiteljskog kruga odnosno zajedničkog kućanstva, mogu biti posebno laka meta za obiteljske nasilnike te mogu biti u potpunosti nemoćne napustiti situaciju obiteljskog nasilja. Slijedom navedenog smatramo da njihov specifičan položaj iziskuje propisivanje kvalificiranog oblika prekršaja ukoliko je isti počinjen na njihovu štetu, na sličan

način kako je to učinjeno u Kaznenom zakonu (NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15) za pojedina kaznena djela počinjena na štetu osoba posebno ranjivih zbog njihove dobi.

Članak 23.

Za prekršaj neprijavlivanja nasilja u obitelji zapriječena je veća kazna nego za samo počinjenje nasilja u obitelji, što se čini nerazmjernim u smislu težine i ozbiljnosti počinjenog prekršaja i odgovarajuće sankcije za isti. Također nije predviđena niti odgovornost odgovorne osobe za neprijavlivanje nasilja u obitelji što može dovesti do manipulacije i zlorabe položaja.

S poštovanjem,

PUČKA PRAVOBRANITELJICA

Lora Vidović